

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Кафедра економіки та обліку

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка торгівлі

повна назва навчальної дисципліни

для підготовки
студентів
освітнього ступеня

бакалавр

року набору

2018

молодший бакалавр, бакалавр
чи магістр

галузі знань

07 Управління та адміністрування

шифр і назва галузі знань

спеціальності

076 Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність

шифр і найменування спеціальності

спеціалізація

Митна справа

найменування освітньої програми

статус дисципліни

обов'язкова

обов'язкова чи вибіркова

Харків, 2019 рік

Розробник

Благоразумова Ольга Володимирівна,
доцент кафедри економіки та обліку,
кандидат економічних наук,
доцент

прізвище, ім'я, по батькові повністю посада повністю науковий
ступінь, вчене звання повністю

19.12.2019 р.

підпис

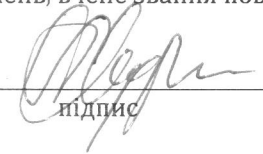
О. В. Благоразумова
ініціали та прізвище

Керівник (гарант)
освітньої програми

Шубіна Лідія Юріївна,
доцент кафедри маркетингу, менеджменту та
торговельного підприємництва,
кандидат технічних наук,
доцент

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

19.12.2019 р.

підпис

Л. Ю. Шубіна
ініціали та прізвище

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри
економіки та обліку

назва кафедри

протокол від 19.12.2019 р. № 5.

Зав. кафедри

підпис

Л. В. Гриневич
ініціали та прізвище

Програму розглянуто та схвалено на засіданні методичної комісії
інституту, протокол від 27.12.2019 р. № 6.

Голова методичної комісії

підпис

Р. А. Чемчикаленко
ініціали та прізвище

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка торгівлі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка торгівлі» є формування у майбутніх фахівців сучасного економічного мислення, загальних і фахових компетентностей у сфері управління торговельною діяльністю.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Економіка торгівлі» є форми і методи господарювання суб'єктів підприємництва в сфері торгівлі.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення навчальної дисципліни ґрунтуються на знаннях навчальних дисциплін «Торговельне підприємництво», «Економічна теорія», «Економічна інформатика», «Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства», «Біржова торгівля» та є основою для подальшого засвоєння професійних навчальних дисциплін, таких як: «Бухгалтерський облік», «Товарознавство. Харчові продукти», «Товарознавство. Непродовольчі товари», «Маркетинг», «Логістика», «Моделювання фінансово-господарської діяльності підприємства» і проходження виробничої практики.

Мова викладання – українська.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами:

загальних компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

фахових компетентностей:

ФК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних, біржових і митних структур.

ФК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків;

програмних результатів навчання:

ПРН 2. Застосовувати набуті знання для постановки та вирішення завдань в практичній підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності та митній справі.

ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних, біржових та митних структур

ПРН 20. Знати основи бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних, біржових структур з урахуванням ризиків.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Природа торгівлі як сфери обігу та виду економічної діяльності

Сутність торгівлі та торговельної діяльності. Економічні передумови виникнення та розвитку торгівлі. Торгівля як форма товарного обігу. Функції торгівлі. Принципи здійснення торговельної діяльності.

Місце торгівлі в розвитку товарно-грошових відносин в умовах ринку. Взаємозв'язок торгівлі з фінансово-кредитною та грошовою системами. Роль торгівлі у забезпеченні зайнятості населення країни, у формуванні державного та місцевих бюджетів.

Торгівля як процес та галузь господарювання. Форми торгівлі.

Товар та послуга як об'єкти торгівлі. Сутність послуг, їх особливості, види і класифікація за різними ознаками. Роль послуг у розвитку торгівлі.

Тема 2. Економічна характеристика роздрібної торгівлі

Сутність, значення та функції роздрібної торгівлі. Основні форми роздрібної торгівлі. Товари як об'єкт торгівлі та їх класифікація. Послуги в торгівлі, їх класифікація. Показники, що характеризують стан розвитку роздрібної торгівлі.

Роздрібна торгівля як об'єкт державного спостереження та регулювання. Фактори, що визначають тенденції та перспективи роздрібної торгівлі. Поняття та методичні підходи до оцінювання економічної та соціальної ефективності здійснення роздрібної торгівлі.

Тенденції та проблеми розвитку роздрібної торгівлі в Україні.

Тема 3. Економічна характеристика оптової торгівлі

Сутність, функції оптової торгівлі. Економічні засади функціонування окремих типів оптових посередників. Біржова торгівля та її особливості. Специфіка функціонування товарної біржі. Збутова діяльність товаровиробників: механізм та організаційні форми здійснення. Фірмова торгівля. Показники, що характеризують розвиток оптової торгівлі. Оптовий товарооборот та його складові.

Оптова торгівля як об'єкт державного спостереження та регулювання. Державне статистичні спостереження щодо розвитку оптової торгівлі.

Тенденції та проблеми розвитку оптової торгівлі в Україні.

Тема 4. Економічна характеристика зовнішньої торгівлі

Поняття та роль зовнішньої торгівлі. Основні форми зовнішньої торгівлі: експорт, імпорт, прикордонна, зустрічна торгівля. Класифікація зовнішньоторговельних операцій. Об'єкти зовнішньої торгівлі та їх класифікація. Міжнародна товарна номенклатура. Митна номенклатура товарів та послуг. Міжнародна торгівля послугами. Суб'єкти здійснення зовнішньої торгівлі та специфічні вимоги до них. Економічний механізм здійснення зовнішньої торгівлі. Зовнішньоторговельний контракт: сутність, економічні передумови та наслідки укладання. Особливості здійснення розрахунків у зовнішній торгівлі.

Фактори, що визначають тенденції та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі. Кон'юнктура світового ринку. Показники, що характеризують розвиток зовнішньої торгівлі. Державне статистичні спостереження щодо розвитку зовнішньої торгівлі. Ефект та економічна ефективність зовнішньої торгівлі: сутність та методика оцінки. Бюджетна ефективність імпорту та експорту товарів.

Стан та перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України.

Тема 5. Ринок споживчих товарів та послуг

Торгівля як сфера прояву інтересів виробника і споживача. Вплив

торгівлі на формування раціональних потреб споживачів. Напрями та форми удосконалення взаємовідносин торгівлі з виробництвом. Ринок споживчих товарів та особливості його розвитку в сучасних умовах. Види товарних ринків. Основні елементи (рушійні сили) споживчого ринку: попит на споживчі товари, пропозиція споживчих товарів, ціна на споживчі товари, конкуренція на споживчому ринку. Споживання і потреби, їх суть та економічна характеристика.

Споживчий попит як форма прояву потреби та елемент ринку. Фактори, що обумовлюють обсяги та структуру попиту на споживчі товари. Інструменти державного регулювання споживання та купівельної спроможності населення. Баланс доходів та витрат населення (домогосподарств) як основа прогнозування обсягу попиту на споживчі товари та послуги. Місткість ринку та методика її визначення. Соціально-економічний портрет українського споживача. Основні тенденції розвитку споживання та формування споживчого попиту в Україні. Поняття товарної пропозиції споживчих товарів. Джерела та механізм формування товарних ресурсів предметів споживання. Баланси ресурсів споживчих товарів, їх роль у прогнозуванні та регулюванні розвитку торгівлі. Роль національного виробництва та імпорту в формуванні пропозиції споживчих товарів в Україні. Проблема підтримки та сприяння діяльності національного товаровиробника. Поняття кон'юнктури ринку та методичні засади її оцінки. Стан конкуренції на споживчому ринку та чинники, що його обумовлюють.

Стратегія діяльності підприємства торгівлі на споживчому ринку та її обґрунтування.

Інфраструктура споживчого ринку та її роль у забезпеченні його розвитку. Торгівля як елемент інфраструктури споживчого ринку. Характеристика та види торговельної інфраструктури. Типологія торговельних об'єктів. Показники розвитку торговельної інфраструктури. Тенденції розвитку торговельної інфраструктури в Україні та основні чинники, що їх визначають. Оцінка потреби в розвитку торговельної інфраструктури та матеріально-технічної бази внутрішньої торгівлі.

Тема 6. Суб'єкти торговельної діяльності та організаційно-економічні умови їх функціонування

Типологія суб'єктів торговельної діяльності за різними класифікаційними ознаками: форма торгівлі, організаційно-правова форма здійснення підприємницької діяльності, товарна спеціалізація, формат діяльності тощо. Поняття «торговельний оператор», «торговельна мережа». Особливості створення та економічні засади функціонування торговельних підприємств в Україні. Чинники, що обумовлюють вибір форми власності та організаційно-правової форми діяльності торговельних підприємств. Механізм державного впливу на суб'єкти торговельної діяльності в Україні та напрями його удосконалення.

Економічні умови функціонування торговельних підприємств. Поняття економічного суверенітету, самоокупності та самофінансування.

Напрями та види діяльності підприємства торгівлі. Операційна діяльність підприємства торгівлі. Торговельно-технологічні операції (процеси) підприємства торгівлі: сутність та типологія, вплив на ефективне господарювання. Сутність фінансової діяльності підприємства. Фінансовий механізм підприємства торгівлі та характеристика його основних елементів. Поняття та види інвестиційної діяльності підприємства торгівлі. Пріоритетні цілі інвестиційної діяльності в торгівлі. Інноваційна діяльність підприємства торгівлі: зміст, роль, види та напрями. Пріоритетні напрями впровадження інновацій в торгівлі.

Аналіз господарської діяльності підприємства торгівлі як підсистеми загальної системи управління підприємства торгівлі. Роль економічного аналізу у підвищенні ефективності діяльності підприємства торгівлі. Аналіз як вихідна передумова планування. Методи аналізу.

Зміст та основні принципи планування діяльності підприємства торгівлі. Поняття та види планів. Технологія планування діяльності підприємства торгівлі. Цільові характеристики діяльності підприємства торгівлі, їх класифікація, вимоги до формування.

Поняття і типологія економічних ресурсів. Економічний потенціал підприємства торгівлі: загальне поняття та стисла характеристика його складових. Ресурсний потенціал підприємства торгівлі: загальне поняття та стисла характеристика його складових. Напрями підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства.

Тема 7. Товарооборот підприємства торгівлі

Товарооборот як показник діяльності підприємства торгівлі. Роздрібний товарооборот. Оптовий товарооборот та його складові. Оптово-посередницький товарооборот. Соціально-економічна характеристика роздрібно-оптового товарообороту. Класифікація форм та видів роздрібно-оптового товарообороту. Показники, що характеризують товарооборот підприємства торгівлі та методика їх обчислення.

Методи аналізу обсягу та структури товарообороту підприємства торгівлі. Кількісна оцінка факторів, що обумовлюють зміну обсягу та структури товарообороту, аналіз межі безпеки діяльності підприємства.

Вихідні передумови та порядок розробки плану товарообороту підприємства торгівлі. Послуги як чинник зростання товарообороту. Поняття та методичні підходи до визначення необхідного, можливого та ресурсно-забезпеченого обсягу товарообороту підприємства. Методика планування та регулювання товарно-групової структури товарообороту підприємства торгівлі.

Тема 8. Товарні запаси та товарне забезпечення обороту підприємства торгівлі

Поняття та класифікація товарних запасів підприємства торгівлі. Показники, що характеризують обсяги товарних запасів. Фактори, що обумовлюють обсяги та швидкість обертання товарних запасів. Методи аналізу товарних запасів підприємства торгівлі.

Мета, порядок нормування та планування товарних запасів. Поняття норми та нормативу товарних запасів. Методи нормування товарних запасів, їх сутність, переваги та недоліки. Системи контролю за рухом товарних запасів.

Вихідні передумови та основні етапи формування товарного забезпечення обороту підприємства торгівлі. Обґрунтування необхідного обсягу надходження товарів. Поняття «товарний баланс» та методика його розробки. Визначення планового обсягу закупівлі товарів.

Оцінка ефективності комерційних угод із закупівлі товарів. Фактори, що визначають ефективність комерційних угод. Структурно-логічна схема оцінки ефективності комерційних угод із закупівлі товарів, методика здійснення окремих розрахунків. Методика оцінки доцільності (економічної ефективності) участі посередників у каналі товароруку.

Тема 9. Трудові ресурси (персонал) підприємства торгівлі

Трудові ресурси підприємства торгівлі та характеристика їх видів. Принципи та завдання формування трудових ресурсів в умовах ринкової економіки. Фактори, що впливають на формування трудових ресурсів.

Продуктивність праці робітників: поняття, показники та методи оцінки. Фактори, що обумовлюють рівень та можливості зростання продуктивності праці на торговельному підприємстві.

Форми мотивації праці робітників. Методи стимулювання. Системи оплати праці та їх характеристика.

Методичний інструментарій аналізу чисельності працюючих та фонду оплати праці підприємства. Зміст плану з праці та порядок його розробки. Обґрунтування потреби підприємства у трудових ресурсах. Методи планування фонду оплати праці.

Шляхи раціоналізації витрат у складі фонду оплати праці підприємства торгівлі.

Тема 10. Майнові ресурси (активи) підприємства торгівлі

Сутність активів підприємства торгівлі та їх місце в системі ресурсного забезпечення діяльності. Класифікація активів підприємства. Особливості складу активів підприємства торгівлі.

Поняття, склад та класифікація необоротних активів підприємства. Особливості необоротних активів підприємства як складової його ресурсів.

Сутність, класифікація та особливості відтворення основних засобів підприємства торгівлі. Оцінка стану, руху та ефективності використання основних засобів підприємства.

Оборотні активи підприємства торгівлі: економічна сутність та класифікація. Відмітні характеристики оборотних активів як складової

ресурсів підприємства. Поняття та особливості кругообороту оборотних активів підприємства торгівлі. Сутність та методика оцінки операційного та фінансового циклів підприємства.

Методичні інструменти аналізу активів підприємства. Обґрунтування планового обсягу активів підприємства: завдання, етапи та методи.

Резерви прискорення оборотності активів підприємства.

Тема 11. Фінансові ресурси (капітал) підприємства торгівлі як джерело фінансування його активів

Фінансові ресурси підприємства торгівлі: сутність, склад, класифікація та джерела формування. Місце фінансових ресурсів у складі ресурсів підприємства.

Сутність та класифікація капіталу підприємства. Власний капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмітні особливості. Позиковий капітал підприємства: сутність, склад, класифікація, функції, відмітні особливості.

Методичний інструментарій аналізу капіталу підприємства: поняття, завдання, етапи та основні методи. Планування обсягу та структури капіталу підприємства: сутність, етапи та методи.

Резерви зростання капіталу підприємства торгівлі.

Тема 12. Поточні витрати підприємства торгівлі

Економічна природа поточних витрат підприємства торгівлі. Взаємозв'язок ресурсів та витрат підприємства торгівлі. Класифікація поточних витрат підприємства торгівлі. Поточні витрати та їх складові: собівартість, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати. Витрати обігу як головна складова поточних витрат у торгівлі. Показники, що характеризують поточні витрати та витрати обігу підприємства торгівлі, особливості їх розрахунку в торгівлі та її підгалузях.

Фактори, що обумовлюють обсяг та рівень поточних витрат (витрат обігу) підприємства торгівлі. Основні напрями економії та раціоналізації поточних витрат у торгівлі.

Методика аналізу поточних витрат підприємства торгівлі.

Методи планування поточних витрат і витрат обігу підприємства торгівлі. Орієнтовний формат плану витрат обігу підприємства.

Тема 13. Фінансові результати діяльності підприємства торгівлі

Економічна сутність доходів підприємства торгівлі та характеристика їх складу. Класифікація доходів підприємства торгівлі залежно від напрямів діяльності, підходу до оцінки.

Джерела утворення доходів підприємства торгівлі. Послуги як джерело формування доходів підприємства торгівлі. Дохід від реалізації як

головна складова доходів підприємства торгівлі. Показники, що характеризують обсяг та рівень доходу від реалізації. Методика його розрахунку. Фактори, що впливають на формування обсягу та складу доходу від реалізації. Основні резерви зростання доходів підприємства торгівлі за окремими видами діяльності. Оцінка критичних обсягів діяльності підприємства торгівлі: «точки безбитковості» та «точки цільової рентабельності». Методи аналізу та планування обсягу доходів підприємства торгівлі. Поняття можливого та необхідного обсягу доходів, методичні підходи до визначення їх обсягу. Умови прийняття розробленого плану доходів.

Ціна як основний фактор максимізації прибутку. Суть процесу ціноутворення. Державне регулювання процесу ціноутворення. Цінова політика підприємства торгівлі та її вплив на формування доходу від реалізації товарів. Особливості формування оптових цін та плати за посередницькі послуги. Особливості формування товаровиробниками відпускових цін на товари. Особливості формування цін в зовнішній торгівлі. Поняття «зовнішньоторговельні» та «світові ціни»: особливості обчислення, сфера використання. Методика обчислення митної, експортної, імпоротної вартості та ціни товарів. Економічні наслідки запровадження ввізного мита в цінах на імпорتنу продукцію. Механізм ціноутворення у роздрібній торгівлі.

Поняття, види та класифікація фінансових результатів діяльності підприємства торгівлі. Місце прибутку в системі економічних показників діяльності підприємства. Сутність, функції та значення прибутку, джерела його утворення. Механізм формування прибутку підприємства у взаємозв'язку з основними видами його діяльності. Методичні інструменти та послідовність етапів аналізу прибутку підприємства торгівлі. Обґрунтування прибутку на плановий період: завдання та методичний інструментарій. Планування формування та розподілу чистого прибутку підприємства торгівлі. Резерви зростання прибутку підприємства торгівлі: поняття, класифікація, методика оцінки.

Оподаткування підприємства торгівлі: звичайна та спрощена система. Оптимізація податкового навантаження.

Тема 14. Ефективність діяльності та конкурентоспроможність підприємства торгівлі

Поняття ефекту як результату діяльності підприємства, аналітичного показника і критерію оцінки його діяльності. Ефективність діяльності підприємства: сутність та основні характеристики. Методичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства. Поняття та систематизація показників ефективності діяльності підприємства торгівлі. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства торгівлі.

Сутність конкурентоспроможності підприємства. Фактори, що визначають конкурентоспроможність підприємства торгівлі. Визначення операторів-конкурентів. Особливості формування інформаційної бази оцінки конкурентоспроможності підприємства. Поняття та класифікація методичних підходів до оцінки конкурентоспроможності підприємства. Обґрунтування заходів щодо зміцнення конкурентоспроможності підприємства торгівлі.

Грошові потоки підприємства торгівлі як економічна категорія та показник діяльності. Стратегія управління грошовими потоками підприємства торгівлі. Ідентифікація обсягу і структури грошових потоків підприємства торгівлі. Методика аналізу грошових потоків підприємства торгівлі. Напрями та методи оптимізації грошових потоків підприємства торгівлі. Планування обсягу та структури грошових потоків підприємства торгівлі. Платіжний календар.

Тема 15. Фінансово-майновий стан і розвиток підприємства торгівлі

Поняття фінансово-майнового стану підприємства, мета та задачі його дослідження. Поняття та методи оцінки фінансово-майнового стану підприємства.

Сутність поняття та показники оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства торгівлі.

Сутність поняття фінансової стійкості підприємства. Класифікація типів фінансової стійкості підприємства. Показники оцінки фінансової стійкості підприємства торгівлі.

Показники рентабельності діяльності підприємства торгівлі. Особливості обчислення та аналізу рентабельності товарообороту, активів, капіталу, ресурсів підприємства торгівлі.

Показники оцінки ділової активності (оборотності) підприємства торгівлі.

Методи комплексного оцінювання фінансово-майнового стану підприємства торгівлі.

Сутність господарських ризиків та їх місце в підприємницькій діяльності. Класифікація та характеристика ризиків, притаманних діяльності підприємства торгівлі. Ризики діяльності підприємства торгівлі як об'єкт управління. Методи та інструментарій мінімізації і профілактики підприємницьких ризиків підприємства торгівлі.

Розвиток як об'єктивна умова довгострокового існування підприємства торгівлі: напрями та фактори.

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ) І ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

5.1. Теми лекційних занять

Теми дисципліни	Тема лекції	Обсяг у годинах			
		денна форма		заочна форма	
		повна	скорочена	повна	скорочена
Тема 1. Природа торгівлі як сфери обігу та виду економічної діяльності	Природа торгівлі як сфери обігу та виду економічної діяльності	1			
Тема 2. Економічна характеристика роздрібно торгівлі	Економічна характеристика роздрібно торгівлі	1			
Тема 3. Економічна характеристика оптової торгівлі	Економічна характеристика оптової торгівлі	1			
Тема 4. Економічна характеристика зовнішньої торгівлі	Економічна характеристика зовнішньої торгівлі	1			
Тема 5. Ринок споживчих товарів та послуг	Ринок споживчих товарів та послуг	2			
Тема 6. Суб'єкти господарювання в сфері торгівлі та організаційно-економічні умови їх діяльності	Суб'єкти господарювання в сфері торгівлі та організаційно-економічні умови їх діяльності	2			
Тема 7. Товарооборот підприємства торгівлі	Товарооборот підприємства торгівлі	2			
Тема 8. Товарні запаси та товарне забезпечення обороту підприємства торгівлі	Товарні запаси та товарне забезпечення обороту підприємства торгівлі	2			
Тема 9. Трудові ресурси (персонал) підприємства торгівлі	Трудові ресурси (персонал) підприємства торгівлі	2			
Тема 10. Майнові ресурси (активи) підприємства торгівлі	Майнові ресурси (активи) підприємства торгівлі	2			
Тема 11. Фінансові ресурси (капітал) підприємства торгівлі як джерело фінансування його активів	Фінансові ресурси (капітал) підприємства торгівлі як джерело фінансування його активів	2			
Тема 12. Поточні витратами підприємства торгівлі	Поточні витратами підприємства торгівлі	2			

Теми дисципліни	Тема лекції	Обсяг у годинах			
		денна форма		заочна форма	
		повна	скорочена	повна	скорочена
Тема 13. Фінансові результати діяльності підприємства торгівлі	Фінансові результати діяльності підприємства торгівлі	2			
Тема 14. Ефективність діяльності та конкурентоспроможність підприємства торгівлі	Ефективність діяльності та конкурентоспроможність підприємства торгівлі	2			
Тема 15. Фінансово-майновий стан і розвиток підприємства торгівлі	Фінансово-майновий стан і розвиток підприємства торгівлі	2			
Усього		26			

Лекційний матеріал доступний на Порталі навчальних ресурсів інституту: <https://edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=577>.

Лекційний матеріал наведено також у [1, 2].

5.2. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

5.3. Теми практичних занять

Теми дисципліни	Тема практичного заняття	Обсяг у годинах			
		денна форма		заочна форма	
		повна	скорочена	повна	скорочена
Тема 1. Природа торгівлі як сфери обігу та виду економічної діяльності	Природа торгівлі як сфери обігу та виду економічної діяльності	1			
Тема 2. Економічна характеристика роздрібно торгівлі	Економічна характеристика роздрібно торгівлі	1			
Тема 3. Економічна характеристика оптової торгівлі	Економічна характеристика оптової торгівлі	1			
Тема 4. Економічна характеристика зовнішньої торгівлі	Економічна характеристика зовнішньої торгівлі	1			
Тема 5. Ринок споживчих товарів та послуг	Ринок споживчих товарів та послуг	2			
Тема 6. Суб'єкти господарювання в сфері торгівлі та організаційно-економічні умови їх діяльності	Суб'єкти господарювання в сфері торгівлі та організаційно-економічні умови їх діяльності	2			

Теми дисципліни	Тема практичного заняття	Обсяг у годинах			
		денна форма		заочна форма	
		повна	скорочена	повна	скорочена
Тема 7. Товарооборот підприємства торгівлі	Товарооборот підприємства торгівлі	2			
Тема 8. Товарні запаси та товарне забезпечення обороту підприємства торгівлі	Товарні запаси та товарне забезпечення обороту підприємства торгівлі	2			
Тема 9. Трудові ресурси (персонал) підприємства торгівлі	Трудові ресурси (персонал) підприємства торгівлі	2			
Тема 10. Майнові ресурси (активи) підприємства торгівлі	Майнові ресурси (активи) підприємства торгівлі	2			
Тема 11. Фінансові ресурси (капітал) підприємства торгівлі як джерело фінансування його активів	Фінансові ресурси (капітал) підприємства торгівлі як джерело фінансування його активів	2			
Тема 12. Поточні витрати підприємства торгівлі	Поточні витрати підприємства торгівлі	2			
Тема 13. Фінансові результати діяльності підприємства торгівлі	Фінансові результати діяльності підприємства торгівлі	2			
Тема 14. Ефективність діяльності та конкурентоспроможність підприємства торгівлі	Ефективність діяльності та конкурентоспроможність підприємства торгівлі	2			
Тема 15. Фінансово-майновий стан і розвиток підприємства торгівлі	Фінансово-майновий стан і розвиток підприємства торгівлі	2			
Усього		26			

Завдання до практичних занять наведено на Порталі навчальних ресурсів інституту: <https://edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=577>.

5.4. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Основні форми самостійної роботи, які запропоновані студентам:

– робота з інформаційними джерелами: опрацювання першоджерел (навчальних видань, періодичної та наукової літератури, довідників, відео-матеріалів тощо) при підготовці до практичних занять та виконанні

індивідуальних завдань відповідно до робочої програми; вивчення нормативно-законодавчої та правової бази; опрацювання Інтернет-ресурсів за певною проблематикою навчальної дисципліни;

– контрольна перевірка кожним слухачем особистих знань, запитання для самоконтролю, вирішення задач;

– опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу;

– самостійне вирішення практичних завдань, виконання робіт аналітичного спрямування; вирішення і письмове оформлення завдань, схем, діаграм, інших робіт графічного характеру;

– самостійне опрацювання тестів відповідно до теми практичного заняття; самостійне розв'язання типових задач, ситуаційних вправ; підготовка до поточного та підсумкового контролю;

– підготовка критичного есе, дайджесту на статті зарубіжних і вітчизняних авторів за визначеною тематикою;

– підготовка з обраної теми доповіді, презентації;

– проведення власних досліджень при підготовці до олімпіад та конференцій, конкурсів наукових робіт, участі в круглих столах та форумах;

– підготовка доповідей на наукові семінари, засідання наукових гуртків, клубів;

– аналіз конкретної виробничої, технологічної, проблемної ситуації та підготовка відповідних аналітичних матеріалів.

Завдання до самостійної роботи наведено на Порталі навчальних ресурсів інституту: <https://edu.htei.kh.ua/course/view.php?id=577>.

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

– Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного-інституту КНТЕУ;

– Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

Не передбачено навчальним планом.

8. СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

8.1. Схема нарахування балів для студентів денної форми навчання

Навчальні роки	Поточний контроль (максимум 60 балів, мінімум 36)															Підсумковий контроль	Сума	
	Усього	у тому числі за темами																
		Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13	Тема 14			Тема 15
2019/2020	60	2	2	2	2	4	4	2	4	6	8	4	4	6	6	4	40	100

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для визначення рівня засвоювання студентами навчального матеріалу використовуються такі форми та методи оцінювання:

Поточний контроль:

для студентів денної форми навчання: оцінювання роботи на практичних заняттях, виконання розрахункових завдань за темами дисципліни, поточне тестування, оцінювання відвідування аудиторних занять, захист індивідуального завдання, виконання аудиторної контрольної роботи тощо.

Умовою допуску до підсумкового контролю є виконання програми дисципліни (відпрацювання всіх лекційних і практичних занять) і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше 36 балів

Підсумковий контроль:

– для студентів денної форми навчання: письмовий екзамен;

При проведенні підсумкового контролю викладач залишає за собою право з'ясовувати рівень знань студентів за допомогою додаткових питань відповідно до інформаційного обсягу дисципліни.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

10.1. Основні джерела інформації

1. Благоразумова О. В. Економіка торгівлі : конспект лекцій (частина 1) для здобувачів вищої освіти (бакалаврів) усіх форм навчання спеціальності 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» / О. В. Благоразумова. – Харків : Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, 2015. – 116 с.

2. Благоразумова О. В. Економіка торгівлі : конспект лекцій (частина 2) для здобувачів вищої освіти (бакалаврів) усіх форм навчання спеціальності 6.030510 «Товарознавство і торговельне підприємництво» галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» / О. В. Благоразумова. – Харків : Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, 2016. – 104 с.

3. Власова Н. О. Економіка торгівлі : навчальний посібник / Н. О. Власова [та ін.]. – Харків : Світ Книг, 2015. – 473 с.

10.2. Додаткові джерела інформації

4. Бойчик І. М. Економіка підприємства : підручник / І. М. Бойчик. – Київ : Кондор-Видавництво, 2016. – 378 с.

5. Власова Н. О. Економіка ресторанного господарства : навчальний посібник / Н. О. Власова [та ін.]. – Харків : Світ книг, 2013. – 389 с.

6. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України № 436-IV від 16.01.2003 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. – Станом на 02.01.2020. – Назва з екрана.

7. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. Н. В. Якименко-Терещенко. – Харків : Іванченко І. С., 2018. – 451 с.

8. Кочубей Р. В. Предпринимательские структуры в изменяющейся среде: проблемы адаптации : монографія / Р. В. Кочубей. – Суми : Університетська книга, 2015. – 540 с.

9. Моргулець О. Б. Менеджмент у сфері послуг : навчальний посібник / О. Б. Моргулець. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 384 с.

10. Оптова торгівля : монографія / А. А. Мазаракі [та ін.] ; за ред. А. А. Мазаракі. – Київ : КНТЕУ, 2016. – 208 с.

11. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Станом на 02.01.2020. – Назва з екрана.

12. Про захист економічної конкуренції [Електронний ресурс] : Закон України № 2210-III від 11.01.2001 р. // Верховна Рада України.

Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>. – Станом на 02.01.2020. – Назва з екрана.

13. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України № 959-ХІІ від 16.04.1991 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-12>. – Станом на 02.01.2020. – Назва з екрана.

14. Про товарну біржу [Електронний ресурс] : Закон України № 1956-ХІІ від 10.12.1991 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1956-12>. – Станом на 02.01.2020. – Назва з екрана.

15. Про ціни і ціноутворення [Електронний ресурс] : Закон України № 19-20 від 2013 р. // Верховна Рада України. Законодавство України : [база даних]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>. – Станом на 02.01.2020. – Назва з екрана.

16. Рум'янцев А. П. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник / А. П. Рум'янцев. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 296 с.